

MUHASEBE MESLEK MENSUBU ADAYLARININ MESLEKİ ETİK ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: GAZANFER BİLGE MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ

A RESEARCH ON THE PERCEPTION OF PROFESSIONAL ETHICS OF PROFESSIONAL ACCOUNTANT CANDIDATES: THE CASE OF GAZANFER BİLGE VOCATIONAL SCHOOL

Cengiz GÜNEY¹

Öz

Bu çalışmanın amacı; muhasebe meslek mensubu adaylarının meslek etiği algı özelliklerinin demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır.

Araştırma da yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırma evrenini 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılında Kocaeli Üniversitesi, Gazanfer Bilge MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümüne kayıtlı 1. Ve 2. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Yüz yüze anket yöntemi ile elde edilen veriler SPSS 16 ile analiz edilmiştir.

Verilerinin analizinde Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis Testi ve Tamhane T2 testi uygulanmıştır.

Araştırma sonunda Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algıları açısından kadınların algı ortalamalarının erkeklerin algı ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaş'a göre, liseden mezun olunan program türüne göre, eğitim görülen sınıf türüne göre ve staj durumuna göre Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algılarının farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Mezun olunan lise türüne göre Dürüstlük İlkesi algısı farklılık göstermekteyken, Tarafsızlık ilkesi, Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algısının farklılık gösterdiği tespit edilen diğer bir sonuçtur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Etik, Meslek Etiği, Etik Algısı

Abstract

The aim of this study is to show whether the perception of professional accountant candidates' professional ethics differs vis-à-vis the demographic characteristics.

The face-to-face survey method is applied in this research. The Research universe constitutes 1st and 2nd year students registered in Kocaeli University, Gazanfer Bilge Vocational School, Accounting and Tax Department during 2016-2017 Academic Year. The obtained data are analyzed with SPSS 16.

Mann Whitney U Test, Kruskal Wallis Test and Tamhane T2 Test were principally applied in the analysis of the research data.

As a result of the research it is possible to say that women's perception averages are higher than men in terms of Perceptions of Honesty, Privacy Principles and Vocational Behavior Principle. According to age, to the type of the programme graduated from high school, to the type of class, to the internship status the Perceptions of Honesty, Privacy Policy and Principles of Vocational Behavior, Principle of Impartiality and Vocational Qualification and Care Principle do not differ from each other. While the Perception of Honesty Principle differs from according to the graduated high school, the Principle of impartiality, Vocational Qualification and Care Principle, Confidentiality Principle, and the Code of Conduct do not differ from each other.

Keywords: Accounting, Ethics, Occupational Ethics, Perception of Ethics

¹ Yrd.Doç.Dr. Kocaeli Üniversitesi, cengiz.guney@kocaeli.edu.tr

1. GİRİŞ

Meslek etiği “Bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu, mesleği icra eden mensuplarının kişisel çıkarlarını sınırlayan, yetersiz ve ilkesiz olan mensuplarını dışlayan, meslek içi rekabeti düzenleyen ve toplum çıkarlarını gözeten, mesleki ilke ve kurallar bütünüdür” şeklinde tanımlanmaktadır (Yıldız, 2010:160). Muhasebe meslek etiği ise “muhasebe meslek mensuplarınca gerek faaliyetlerin yürütülmesi sırasında gerekse herhangi bir sebeple mesleki faaliyetin yürütülemediği durum ve dönemlerde, kanunlara uygun işlemlerin yapılması yanında toplumun değer yargılarına da önem verilerek güvenilir bilgilerin topluma sunulması ve müşteriler, toplum, meslektaşlar ve ilgili meslek kuruluşları ile olan ilişkilerde uyulması gereken kurallar bütünü” şeklinde tanımlanmaktadır (Daştan ve Diğerleri, 2015:67).

Muhasebe meslek mensubu adaylarının meslek etiği algı özelliklerinin nasıl şekillendiğini ve bu algı özelliklerinin demografik kriterlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamını 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılında Kocaeli Üniversitesi, Gazanfer Bilge MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümüne kayıtlı 1. Ve 2. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır (N=126 öğrenci; 1.Sınıf:69 öğrenci, 2.Sınıf: 57 öğrenci). Gönüllülük esası ile uygulanan yüz yüze anket yönteminde 1. Sınıf öğrencilerinden 40 öğrenci, 2. Sınıf öğrencilerinden ise 41 öğrenci ankete katılmış olup, örneklem (n=81) öğrenciden oluşmaktadır. Ankete katılım oranı $[(81/126)*100=64\%]$ ’tür. Normal öğrenim süresini doldurmuş öğrenciler (5.dönem ve üstü) araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir.

Araştırma da veri toplama aracı olarak daha önce Akın ve Özdaşlı (2014)’nın “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Uymaları Gereken Etik İlkeler Uyma Düzeyine Yönelik Meslek Mensupları İle Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Algıları” isimli çalışmasında kullanılan ölçekten faydalanılmıştır. Ölçekte muhasebe meslek etiğine ilişkin ifadeler 1-5 arası ifadeler; dürüstlük algısı ile ilgili ifadeler, 6-10 arası ifadeler; tarafsızlık algısı ile ilgili ifadeler, 11-16 arası ifadeler; mesleki yeterlilik ve özen algısı ile ilgili ifadeler, 17-21 arası ifadeler; gizlilik ile ilgili ifadeler 22-25 arası ifadeler; mesleki davranış ile ilgili ifadeler olmak üzere 5 boyut halinde sınıflandırılmıştır. Meslek Etiği Algı Özellikleri ölçeğine ilişkin 25 sorunun güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) 0,833 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği “İyi” seviyededir.

2. LİTERATÜR

Muhasebe meslek etiği ile ilgili Türkiye genelinde kaleme alınmış akademik çalışmaları şöylece belirtmek mümkündür:

Yücel (2017) tarafından yapılan “Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Dışı Davranışlarının Vergi Ahlakına Etkisi” isimli çalışmasında vergi ahlakı kavramı açıklanarak vergi ahlakına etki eden faktörler incelenmiştir. Araştırma sonunda meslek mensuplarının vergi ahlakı üzerinde önemli bir etkisinin olduğu ancak bu etkiyi olumsuz yönde etkileyen bazı faktörlerin bulunduğunu tespit etmiştir.

Yücenurşen, Duman ve Polat (2017) tarafından yapılan “Muhasebe Eğitimi Alan Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Etik Davranışlarının Tespiti Üzerine Bir Araştırma: Ortaköy MYO Örneği” isimli çalışmasında Aksaray Üniversitesi Ortaköy Meslek Yüksekokulunda muhasebe eğitimi gören öğrencilere yönelik olarak hazırlanan bir takım örnek olaylar (senaryo) verilmiş ve verilen cevaplar doğrultusunda öğrencilerin etik davranışları değerlendirilmiştir.

Sayım ve Usman (2016) tarafından yapılan “Etik Kavramı ve Muhasebe Meslek Mensuplarında Etik Algısı-Yalova Örneği” isimli çalışmasında Yalova’da faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarının meslek etiğine bakışlarına ve etik konusunu algılayış biçimlerine yönelik olarak yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak bir araştırma yapılmış ve araştırma sonucunda elde edilen cevaplar soru ve konu bağlamında bir araya getirilerek ortak algı analiz edilmiştir.

Gümüş ve Gögebakan (2016) tarafından yapılan “Muhasebe Hata Ve Hileleri İle Muhasebe Mesleğinde Etik, Aydın İlinde Muhasebeciler Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında Aydın’da bulunan mali müşavirlerin eğitim düzeyleri, tecrübe ve deneyimleri, buldukları mesleğinin etiksel çerçevesi ve meslekteki hile ve hatalarla ilgili birtakım fikirleri alınmış, mali müşavirlerin eğitim düzeyleri, tecrübe ve deneyimleri, meslekte yapılan hile ve hatalarda ve dolayısıyla mesleğin etiksel çerçevesinde etkili olduğu görülmüştür.

Elagöz ve Şahbaz (2016) tarafından yapılan “Muhasebe Mesleğinde Etik: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ön Lisans Öğrencilerinin Etik Algılarına Yönelik Bir Araştırma” isimli çalışmasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programında okuyan öğrencilerin muhasebe meslek etiği ölçülmüş, öğrencilerin meslek etiği algısının demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin meslek etiği algılarının sadece cinsiyete göre farklılık gösterdiği, ancak yaş, gelir, öğrenim gördüğü sınıf ve yaşadığı yere göre bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Gülmez, Kılılı ve Öz (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Muhasebe Meslek Etiğine Bakış Açılarının İncelenmesi: OKÜ Öğrencileri Örneği” isimli çalışmasında ön lisans ve lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan üniversite öğrencilerinin meslek etiği algılamaları ve meslek etiğine bakış açılarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda meslek etiği ve etik ilkelere bağlılık konusunda bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha duyarlı olduğu, meslek etiği dersinin ilgili bölüm müfredatlarında yer almasının faydalı olacağı, etik eğitimi ile etik ilkelere bağlılığın artacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Gül ve Erol (2016) tarafından yapılan “Muhasebe Meslek Mensuplarında İşe Bağlılık Ve Çalışma Ahlakının Mesleki Etik Davranışa Etkisi” isimli çalışmasında a muhasebe meslek mensuplarında, işe bağlılık ile çalışma ahlakının mesleki etik davranış ve mesleki etik davranışın boyutları üstündeki etkilerinin belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda muhasebe meslek mensuplarında işe bağlılık ve çalışma ahlakının, mesleki etik davranışa pozitif ve doğrusal yönde etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, işe bağlılık ve çalışma ahlakının, mesleki etik davranışın dürüstlük, mesleki yeterlilik, gizlilik ve mesleki davranış boyutlarına pozitif ve doğrusal yönde etki ettiğini belirlemişlerdir. Çalışmada işe bağlılık, mesleki etik davranışın tarafsızlık boyutuna pozitif ve doğrusal yönde etki ederken; çalışma ahlakının, mesleki etik davranışın tarafsızlık boyutuyla ilişkisi belirlenmemiştir.

Dinç ve Tuncer (2015) tarafından yapılan “Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Duyarlılıkları İle İlgili Vergi Müfettişlerinin Algılarına Yönelik Bir Araştırma” isimli çalışmada vergi müfettişlerinin muhasebe meslek mensuplarının etik ilkelere duyarlılıkları ile ilgili algılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Kızıl, Akman, Aras ve Erzin (2015) tarafından yapılan “Yalova İlinde İkamet Eden Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Etik Algısı” isimli çalışmada muhasebe etiği

kapsamında Yalova ilinde ikamet eden muhasebe meslek mensuplarının muhasebe etik algı düzeyini ve meslek etiğine olan bakış açılarını tespit etmek amaç edinilmiştir.

Erol Fidan ve Subaşı (2014) tarafından yapılan “Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının Etik Algıları: İstanbul İli Örneği” isimli çalışmada muhasebe meslek etiğine yönelik yapılan düzenlemeler sonrasında meslek etiğinin muhasebe meslek mensubu adayları tarafından algılanma düzeyini belirlemeyi amaç edinmişlerdir. Araştırma sonucunda meslek mensubu adaylarının etik algıları değerlendirildiğinde, meslek etiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını tespit etmişler; TÜRMOB/TESMER ve üniversitelerin meslek etiği konusunda özellikle uygulamalı eğitimlere yer vermeleri gerektiğini ortaya koymuşlardır².

Yücel ve Kartal (2014) tarafından yapılan “Muhasebecilerin Mesleki Uygulamalarındaki Etik Algılarına İlişkin Bir Araştırma” isimli çalışmada muhasebecilerin mesleki uygulamalarındaki etik algılarının, mesleki faaliyetleri üzerindeki etkileri incelenmeye çalışılmıştır.

Çiçek, Canbaz ve Keskin (2013) tarafından yapılan “Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Etiğine Bakış Açuları: Kırklareli İlinde Bir Araştırma” isimli çalışmada Kırklareli ilindeki muhasebe meslek mensuplarının muhasebe meslek etiğini nasıl algıladıklarını tespit etmek amaç edinilmiştir.

Güney ve Çınar (2012) tarafından yapılan “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin (SMMM) Etik Algıları: Erzurum Örneği” isimli çalışmada Erzurum ilinde faaliyet gösteren serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin etik ile ilgili görüşleri araştırılmıştır.

Ertaş ve Coşkun Arslan (2009) tarafından yapılan “Bağımlı ve Bağımsız Muhasebecilerin Meslek Etiği Algılama Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma” isimli çalışmada Çorum’da orta ölçekli üretim işletmelerinde çalışan bağımlı ve bağımsız muhasebecilerin, ulusal ve uluslar arası kurumlar tarafından tespit edilen etik kurallarını algılama düzeyleri araştırılmıştır.

3. ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, evreni-örnekleme, sınırlılıkları ve hipotezleri ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı, Evreni-Örnekleme, Sınırlılıkları ve Hipotezleri

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı muhasebe meslek mensubu adaylarının meslek etiği algı özelliklerinin nasıl şekillendiğini ve bu algı özelliklerinin demografik kriterlere göre nasıl farklılaştığını ortaya koymaktır.

Araştırmanın Evreni- Örnekleme ve Sınırlılıkları

Araştırma evrenini 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı’nda Kocaeli Üniversitesi, Gazanfer Bilge Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü’ne kayıtlı 1. Ve 2. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır (N=126 öğrenci; 1.Sınıf:69 öğrenci, 2.Sınıf: 57 öğrenci). Gönüllülük esası ile uygulanan yüz yüze anket yönteminde 1. Sınıf öğrencilerinden 40 öğrenci, 2. Sınıf öğrencilerinden ise 41 öğrenci ankete katılmıştır. Örneklem (n=81) katılımcıdan oluşmaktadır.

² Meral EROL FİDAN, Şerife SUBAŞI (2014), “Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının Etik Algıları: İstanbul İli Örneği” , Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:64, ss:111-130.

Ankete katılım oranı $[(81/126)*100=64\%]$ 'tür. Normal öğrenim süresini doldurmuş öğrenciler (5.dönem ve üstü) araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir.

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın H_0 hipotezlerini 6 hipotez halinde şöylece sunmak mümkündür:

H_{01} : Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H_{02} : Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H_{03} : Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H_{04} : Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları liseden mezun olunan program türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H_{05} : Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları okudukları sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H_{06} : Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları üniversite öğrenimi sırasındaki staj durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.2. Verilerin Toplanması ve Analiz Yöntemi

Araştırma verilerinin toplanmasında daha önce Akın ve Özdaşlı (2014)'nin "Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Uymaları Gereken Etik İlkeler Uyma Düzeyine Yönelik Meslek Mensupları İle Meslek Yüksekokulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Algıları" isimli çalışmasında kullanılan 5'li likert tipinde hazırlanmış "Meslek Etiği Algı Özellikleri Ölçeği" ve katılımcıların demografik özelliklerini tespit eden "Kişisel Bilgi Formu" ndan yararlanılmıştır.

Yüz yüze anket yöntemi ile elde edilen verilerin analizinde SPSS.16 programı kullanılmıştır. Verilere ilişkin analiz gerçekleştirirken öncelikle verilere normallik testi uygulanmıştır. Meslek etiği algı özellikleri ölçeğinde yer alan 25 adet sorunun ortalamaları alınmış ve ortalamalar %95 güven aralığı ile (Alfa: 0,05) normallik testine tabi tutulmuştur. Elde edilen tablo şu şekildedir:

Tablo 1: Meslek Etiği Algı Özellikleri Normallik Testi (25 İfade İçin)

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Algı İfadelerine İlişkin Ortalamalar	,112	81	,014	,972	81	,074

a. Lilliefors Significance Correction

50 den büyük örneklem için sonuçları daha geçerli olan Kolmogorov-Smirnov testine göre "Sig." Değerleri (0,014), 0.05' den küçük olduğu için meslek etiği algı özelliklerini için H_0 hipotezleri red edilir. Yani meslek etiği algı özelliklerinin %95 güvenle normal dağılım göstermemektedir.

50 den küçük örneklem için sonuçları daha geçerli olan Shapiro-Wilk testinde Sig. değeri (0,074), 0.05' den büyük olduğu için meslek etiği algı özelliklerinin ortalamaları için H_0 hipotezleri kabul edilir. Yani meslek etiği algı özelliklerinin ortalamaları %95 güvenle normal dağılım göstermektedir.

Araştırmanın örneklem sayısı (81), 50 den büyük olduğu için Kolmogorov-Smirnov testinin sonuçları önem arz etmektedir. Yani meslek etiği algı özellikleri %95 güvenle normal dağılım göstermemektedir. O halde araştırma hipotezlerinin testlerinde Non-Parametrik Analiz teknikleri uygulanacaktır.

3.3. Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik, bir testin veya ölçeğin ölçülmek istenen olguyu tutarlı ve istikrarlı bir biçimde ölçme derecesidir (Dinç ve Tuncer, 2015:325). Aşağıda yer alan tabloda Cronbach's Alpha Güvenilirlik Katsayısı değerlerine göre ölçeğin güvenilirliğinin nasıl ele alınması gerektiğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Cronbach's Alpha Güvenilirlik Katsayısı 1'e ne kadar yakınsa o kadar güvenilirliğinin yüksek olduğu düşünülmektedir.

Tablo2: Cronbach's Alpha Katsayısı Güvenilirlik Kategorileri

Cronbach's Alpha Katsayısı	Güvenilirlik
$\alpha \geq 0.9$	Mükemmel
$0.9 > \alpha \geq 0.8$	İyi
$0.8 > \alpha \geq 0.7$	Kabul Edilebilir
$0.7 > \alpha \geq 0.6$	Şüpheli
$0.6 > \alpha \geq 0.5$	Kötü
$0.5 > \alpha$	Güvenilmez

Kaynak: <http://www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/> 03.08.2016.

Anket formunda yer alan 6 Kişisel Bilgi Formu sorusu ve 25 adet Meslek Etiği Algı Özellikleri Ölçeği sorularının güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) 0,799 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen katsayıya göre anket formunun güvenilirliği “İyi” seviyededir.

Tablo 3: Anket Formu Güvenilirlik Analizi (Tüm Sorular)

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,799	31

Ayrıca demografik özelliklerin dahil edilmediği 25 soruluk Meslek Etiği Algı Özellikleri ölçeğine ilişkin sorular ele alında ise bu 25 sorunun güvenilirlik katsayısı tablosu aşağıdaki şekildedir:

Tablo 4: Meslek Etiği Algı Özellikleri Güvenilirlik Analizi (25 Soru)

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,833	25

Hesaplanan 0,833 güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) değerine göre 25 soruluk Meslek Etiği Algı Özellikleri güvenilirliği “İyi” seviyededir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE HİPOTEZ TESTLERİ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmaya ilişkin çeşitli bulgulara yer verilecek ve hipotez testlerine yer verilecektir.

4.1. Araştırma Bulguları

Katılımcılara ilişkin demografik bulguları şöylece tabloştırmak mümkündür.

Tablo 5: Demografik Bulgular

		F	%	Geçerli Birikimli	
				%	%
Cinsiyetiniz?	Kadın	50	61,7	61,7	61,7
	Erkek	31	38,3	38,3	100
	Toplam	81	100	100	
Yaşınız?	17-19	49	60,5	60,5	60,5
	20-22	30	37	37	97,5
	23 ve üzeri	2	2,5	2,5	100
	Toplam	81	100	100	
Mezun Olduğunuz Lise Türü?	Ticaret Lisesi	36	44,4	44,4	44,4
	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	15	18,5	18,5	63
	Düz Lise	16	19,8	19,8	82,7
	Diğer Liseler	14	17,3	17,3	100
	Toplam	81	100	100	
Liseden Mezun Olduğunuz Program Türü?	Muhasebe Programı	54	66,7	66,7	66,7
	Diğer Programlar	27	33,3	33,3	100
	Toplam	81	100	100	

Sınıfınız?	1	40	49,4	49,4	49,4
	2	41	50,6	50,6	100
	Toplam	81	100	100	
Üniversite Öğrenimi Sırasındaki Staj Durumunuz?	Yaptı	26	32,1	32,1	32,1
	Yapmadı	55	67,9	67,9	100
	Toplam	81	100	100	

Cinsiyet: Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adaylarının “cinsiyet”leri incelendiğinde %61,7 sinin erkek %38,3 inin ise kadın katılımcılardan oluştuğu görülmüştür.

Yaş: Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları “yaş”ları itibari incelendiğinde %60,5 unun 17-19 yaş aralığında olduğu, %37 inin 20-22 yaş aralığında olduğu ve %2,5 nün ise 23 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür.

Mezun Olunan Lise Türü: Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları “mezun olduğu lise türü” itibari ile incelendiğinde %44,4 unun Ticaret Lisesi mezunu, %18,5’inin Anadolu Ticaret Meslek Lisesi mezunu olduğu, %19,8’inin Düz Lise mezunu olduğu ve % 17,3’nün Diğer Liseler mezunu olduğu görülmüştür.

Liseden Mezun Olunan Program Türü: Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları “liseden mezun olduğu program türü” itibari ile incelendiğinde %66,7’snin Muhasebe Programından, %33,3’nün Diğer programlardan mezun olduğu görülmüştür

Sınıf: Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları “sınıfları” itibari ile incelendiğinde yaklaşık %49,4 1.sınıf öğrencisi, %50,6 sinin ise 2.sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür.

Staj Durumu: Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları ” üniversite öğrenimi sırasındaki staj durumu” itibari incelendiğinde yaklaşık %32,1 inin stajını yaptığı ve %67,9’nun ise stajını yapmadığı görülmüştür.

Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik ile ilgili ifadelerle ilişkin genel bulgular ise ortalamalar ve standart sapma bazında şöylece tablolştırılmıştır

Tablo 6: İfadeler, Ortalamalar ve Standart Sapma

İfadeler	N	Ortalama	Std. Sapma
1 Meslek mensuplarının mükelleflere ait bilgileri üçüncü kişiler ile paylaşmadığını düşünüyorum.	81	3,4815	1,17379
2 Meslek mensupları yasa ile belirlenmiş durumların yetersiz kaldığı durumlar olsa bile etik ilkelerine bağlı kaldığını düşünüyorum.	81	3,2963	0,88663
3 Ülkemizde meslek mensuplarının etik ilkeleri uygulamada yeterli özeni gösterdiğini düşünüyorum.	81	3,0988	0,9696
4 Meslek mensuplarının mesleki kararları dış etkenlerden etkilenmeden alabildiğini düşünüyorum.	81	2,963	1,0179
5 Meslek mensuplarının mükellef-kamu çıkarı dengesini eşit şekilde koruduğunu düşünüyorum.	81	3,1358	0,98429
6 Mükelleflerin meslek etiğini yeterli saygıyı gösterdiğini düşünüyorum	81	3,2222	0,96177
7 Meslek mensuplarının muhasebe ilke ve standartlarını eksiksiz bir şekilde uyguladıklarını düşünüyorum	81	3,1111	0,97468
8 Meslek mensuplarının yasaları mümkün olduğunca mükellef lehine yorumladığını düşünüyorum	81	3,2222	1,01242
9 Ülkemizde meslek etiği ile ilgili yasal düzenlemelerin eksik ve yetersiz olduğunu düşünüyorum	81	3,3086	1,22109
10 Meslek mensuplarının mükellef ile ilgili bilgileri ilgisiz kişilere vermediğini düşünüyorum	81	3,642	1,17589
11 Meslek mensuplarının yasalara ve ahlaki değerlere bağlı kaldığını düşünüyorum.	81	3,5432	1,03742
12 Meslek mensuplarının mükellefler istediği taktirde yasalarca uygun görülen bilgileri verdiğini düşünüyorum	81	3,5556	1,09545
13 Meslek mensuplarının özgür irade ile karar verdiklerini düşünüyorum.	81	3,358	1,02845
14 Meslek ile ilgili ahlaki değerlerin yasalara bağlanmasının zor olduğunu düşünüyorum.	81	3,2222	1,07238
15 Meslek mensuplarının kanunlar çerçevesinde mükellef hakkını koruduğunu düşünüyorum.	81	3,3333	1,14018
16 Meslek mensuplarının ilgili taraflara doğru ve yeterli bilgiyi verdiğini düşünüyorum.	81	3,4074	1,10428
17 Ülkemizde meslek öncesi etik ilkelerine yönelik eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum.	81	3,5802	1,16043
18 Meslek mensupları ile mükellefler arasındaki bireysel ilişkinin etik davranışı etkilediğini düşünüyorum	81	3,5309	0,96289
19 Meslek mensuplarının gelir düzeyinin etik davranışı etkilediğini düşünüyorum.	81	3,5679	1,01166
20 Meslek mensupları etik ilkelerine bağlılığı mesleğe olan güveni ve saygınlığını arttıracığını düşünüyorum.	81	3,8148	0,9761
21 Meslek mensuplarının ilgili taraflara gerektiği zaman bilgi verdiğini düşünüyorum.	81	3,4938	0,93706
2 Meslek mensuplarının mesleki gelişmeye açık olduklarını düşünüyorum.	81	3,4938	1,07382
23 Meslek mensuplarının mesleki etik kurallarına uymalarının önemli olduğunu düşünüyorum.	81	4,1111	1,0247
24 Etik konusunda eğitim ve öğretilere daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	81	4,1358	0,98429
25 Meslek mensuplarına yönelik meslek içi eğitim ve seminerlerin fazlalaştırılmasının etik ilkelerine bağlılığı arttıracığını düşünüyorum	81	3,9877	1,13461

Tablo incelendiğinde katılımcıların (81 adet) “Etik konusunda eğitim ve öğretilere daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” İfadesine katılımın en yüksek değerli katılım olduğu görülmüştür. Katılım ortalaması 4,1358 şeklindedir. Buna karşın “Meslek mensuplarının mesleki kararları dış etkenlerden etkilenmeden alabildiğini düşünüyorum.” İfadesine katılım ise en düşük değerle katılımın olduğu ifade olarak belirlenmiştir. İfadeye ilişkin katılımın ortalamasının 2,963 olduğu görülmüştür.

Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik ile ilgili ifadelerle ilişkin genel bulguları etğin boyutları itibari ile ise ortalamalar ve standart sapma bazında şöylece tablolaştırılmıştır.

Tablo 7: Etik Boyutları İtibari İle Ortalamalar ve Standart Sapma

	N	Ortalama	Std. Sapma
Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	81	3,1951	,67006
Tarafsızlık ilkesi Ortalamaları	81	3,3012	,61247
Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	81	3,4033	,62797
Gizlilik ilkesi Ortalamaları	81	3,5975	,59455
Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları	81	3,9321	,70601

4.2. Hipotez Testleri

Çalışmanın bu bölümünde araştırma hipotezlerine ilişkin hipotez test sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin yorumlar kaleme alınacaktır.

“ H_{01} : Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.” Hipotezinin Testi

Cinsiyete göre etik boyutlarına ilişkin sıralama ortalamalar tablosunu şöylece belirtmek mümkündür.

Tablo 8:Cinsiyete Göre Sıralama Ortalamalar (Rank)

	Cinsiyetiniz?	N	Ortalama Sıralama	Sıralamalar Toplamı
Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Kadın	50	45,22	2261,00
	Erkek	31	34,19	1060,00
	Toplam	81		
Tarafsızlık ilkesi Ortalamaları	Kadın	50	42,90	2145,00
	Erkek	31	37,94	1176,00
	Toplam	81		
Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	Kadın	50	43,46	2173,00

	Erkek	31	37,03	1148,00
	Toplam	81		
Gizlilik ilkesi Ortalamaları	Kadın	50	45,39	2269,50
	Erkek	31	33,92	1051,50
	Toplam	81		
Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları	Kadın	50	50,00	2500,00
	Erkek	31	26,48	821,00
	Toplam	81		

Sıralama ortalamalar tablosu Mann-Whitney U testi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Cinsiyete göre etik algısının boyutları itibari ile farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçlarını şöylece tablolaştırmak mümkündür:

Tablo 9: Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Test Sonuçları^a

	Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Tarafsızlık İlkesi Ortalamaları	Mesleki Yeterlilik ve Özen İlkesi Ortalamaları	Gizlilik İlkesi Ortalamaları	Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları
Mann-Whitney U	564,000	680,000	652,000	555,500	325,000
Wilcoxon W	1060,000	1176,000	1148,000	1051,500	821,000
Z	-2,061	-,930	-1,200	-2,149	-4,398
Asymp. Sig. (2-tailed)	,039	,352	,230	,032	,001

a. Grouping Variable: Cinsiyetiniz?

Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre katılımcıların Cinsiyet'e göre Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algıları farklılık göstermektedir. Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı cinsiyete göre farklılık arz etmemektedir. Cinsiyet ile Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algı farklılıklarının ne şekilde olduğunu belirlemek için sıra ortalama değerleri incelendiğinde Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algıları açısından kadınların algı ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

H₀₂: Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Hipotezinin Testi

Yaş'a göre etik boyutlarına ilişkin sıralama ortalamalar tablosunu şöylece belirtmek mümkündür

Tablo 10: Yaş'a Göre Sıralama Ortalamaları (Rank)

	Yaşınız?	N	Ortalama Sıralama
Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	17-19	49	42,06
	20-22	30	38,42
	23 ve üzeri	2	53,75
	Toplam	81	
Tarafsızlık İlkesi Ortalamaları	17-19	49	44,42
	20-22	30	34,52
	23 ve üzeri	2	54,50
	Toplam	81	
Mesleki Yeterlilik ve Özen İlkesi Ortalamaları	17-19	49	42,33
	20-22	30	39,20
	23 ve üzeri	2	35,50
	Toplam	81	
Gizlilik İlkesi Ortalamaları	17-19	49	41,53
	20-22	30	39,92
	23 ve üzeri	2	44,25
	Toplam	81	
Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları	17-19	49	39,31
	20-22	30	42,13
	23 ve üzeri	2	65,50
	Toplam	81	

Sıralama ortalamaları tablosu Kruskal Wallis testi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Yaş'a göre etik algısının boyutları itibari ile farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için gerçekleştirilen Kruskal Wallis testi sonuçlarını şöylece tablolandırmak mümkündür:

Tablo 11: Yaş'a Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları^{a,b}

	Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Tarafsızlık İlkesi Ortalamaları	Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	Gizlilik İlkesi Ortalamaları	Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları
Chi-Square	1,060	4,029	,444	,129	2,521
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,588	,133	,801	,938	,283

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Yaşınız?

Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre katılımcıların Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı yaşa göre farklılık göstermemektedir.

H₀₃: Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Hipotezinin Testi

Lise türüne göre etik boyutlarına ilişkin sıralama ortalamalar tablosunu şöylece belirtmek mümkündür:

Tablo 12:Lise Türüne Göre Sıralama Ortalamalar (Rank)

	Mezun Olduğunuz Lise Türü?	N	Ortalama Sıralama
Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Ticaret Lisesi	36	34,43
	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	15	49,63
	Düz Lise	16	51,56
	Diğer Liseler	14	36,57
	Toplam	81	
Tarafsızlık ilkesi Ortalamaları	Ticaret Lisesi	36	41,99
	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	15	51,57
	Düz Lise	16	37,28
	Diğer Liseler	14	31,39
	Toplam	81	
Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	Ticaret Lisesi	36	39,31

	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	15	47,00
	Düz Lise	16	47,31
	Diğer Liseler	14	31,71
	Toplam	81	
Gizlilik ilkesi Ortalamaları	Ticaret Lisesi	36	41,93
	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	15	45,93
	Düz Lise	16	40,56
	Diğer Liseler	14	33,82
	Toplam	81	
Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları	Ticaret Lisesi	36	43,25
	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	15	40,57
	Düz Lise	16	45,81
	Diğer Liseler	14	30,18
	Toplam	81	

Sıralama ortalamalar tablosu Kruskal Wallis testi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Lise türüne göre etik algısının boyutları itibari ile farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için gerçekleştirilen Kruskal Wallis testi sonuçlarını şöylece tablolaştırmak mümkündür:

Tablo 13: Lise Türüne Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları^{a,b}

	Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Tarafsızlık ilkesi Ortalamaları	Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	Gizlilik ilkesi Ortalamaları	Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları
Chi-Square	8,642	5,909	4,532	2,056	4,011
df	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	,034	,116	,209	,561	,260

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Mezun Olduğunuz Lise Türü?

Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre katılımcıların Dürüstlük İlkesi algısı Mezun olunan lise türüne göre farklılık göstermekteyken, Tarafsızlık ilkesi, Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algısı Mezun olunan lise türüne göre farklılık göstermemektedir. Dürüstlük İlkesi algısının Mezun olunan lise türüne göre ne şekilde

farklılaştığını belirlemek için yapılan Varyansların eşit olmadığı durumlarda gerçekleştirilen Tamhane T2 testi sonuçlarını şöylece tablolaştırmak mümkündür:

Tablo14: Tamhane T2 Çoklu Karşılaştırmalar (Multiple Comparisons) Tablosu

Dürüstlük İlkesi Ortalamaları						
(I)Mezun Olduğunuz Lise Türü?	(J) Mezun Olduğunuz Lise Türü?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval Lower Bound Upper Bound	
Ticaret Lisesi	Anadolu Ticaret	-,48444	,19760	,128	-1,0545	,0856
	Düz Lise	-,36528	,18649	,316	-,8973	,1667
	Diğer Liseler	-,06349	,24208	1,000	-,7799	,6530
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	Ticaret Lisesi	,48444	,19760	,128	-,0856	1,0545
	Düz Lise	,11917	,23787	,997	-,5529	,7912
	Diğer Liseler	,42095	,28357	,623	-,3888	1,2307
Düz Lise	Ticaret Lisesi	,36528	,18649	,316	-,1667	,8973
	Anadolu Ticaret	-,11917	,23787	,997	-,7912	,5529
	Diğer Liseler	,30179	,27594	,866	-,4880	1,0915
Diğer Liseler	Ticaret Lisesi	,06349	,24208	1,000	-,6530	,7799
	Anadolu Ticaret	-,42095	,28357	,623	-1,2307	,3888
	Düz Lise	-,30179	,27594	,866	-1,0915	,4880

Sig. değeri 0,05 den küçük olan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre katılımcıların Dürüstlük İlkesi algısı Mezun olunan lise türüne göre farklılık göstermekteyken, Tamhane T2 test sonuçlarında bu farklılık anlamlı bir farklılık olarak görülmemiştir.

H₀₄: Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları liseden mezun olunan program türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
Hipotezinin Testi

Mezun olunan program türüne göre etik boyutlarına ilişkin sıralama ortalamalar tablosunu şöylece belirtmek mümkündür

Tablo 15: Program Türüne Göre Sıralama Ortalamalar (Rank)

	Liseden Mezun Olduğunuz Program Türü?	N	Ortalama Sıralama	Sıralamalar Toplamı
Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Muhasebe Programı	54	39,51	2133,50
	Diğer Programlar	27	43,98	1187,50
	Toplam	81		
Tarafsızlık İlkesi Ortalamaları	Muhasebe Programı	54	44,35	2395,00
	Diğer Programlar	27	34,30	926,00
	Toplam	81		
Mesleki Yeterlilik ve Özen İlkesi Ortalamaları	Muhasebe Programı	54	40,94	2210,50
	Diğer Programlar	27	41,13	1110,50
	Toplam	81		
Gizlilik İlkesi Ortalamaları	Muhasebe Programı	54	41,56	2244,00
	Diğer Programlar	27	39,89	1077,00
	Toplam	81		
Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları	Muhasebe Programı	54	41,74	2254,00
	Diğer Programlar	27	39,52	1067,00
	Toplam	81		

Sıralama ortalamalar tablosu Mann-Whitney U testi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Mezun olunan program türüne göre etik algısının boyutları itibari ile farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçlarını şöylece tablolaştırmak mümkündür:

Tablo 16: Liseden Mezun Olunan Program Göre Mann-Whitney U Test Sonuçları^a

	Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Tarafsızlık İlkesi Ortalamaları	Mesleki Yeterlilik ve Özen İlkesi Ortalamaları	Gizlilik İlkesi Ortalamaları	Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları
Mann-Whitney U	648,500	548,000	725,500	699,000	689,000
Wilcoxon W	2133,500	926,000	2210,500	1077,000	1067,000
Z	-,811	-1,827	-,035	-,303	-,403

Asymp. Sig. (2-tailed) ,417 ,068 ,972 ,762 ,687

a. Grouping Variable: Liseden Mezun Olduğunuz Program Türü?

Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre katılımcıların Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı Liseden Mezun Olunan Program Türüne göre farklılık göstermemektedir.

H₀₅: Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları okudukları sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Hipotezinin Testi

Sınıf türüne göre etik boyutlarına ilişkin sıralama ortalamalar tablosunu şöylece belirtmek mümkündür:

Tablo 17:Sınıf Türüne Göre Sıralama Ortalamalar (Rank)

	Sınıfınız?	N	Ortalama Sıralama	Sıralamalar Toplamı
Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	1	40	43,91	1756,50
	2	41	38,16	1564,50
	Toplam	81		
Tarafsızlık ilkesi Ortalamaları	1	40	41,61	1664,50
	2	41	40,40	1656,50
	Toplam	81		
Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	1	40	41,49	1659,50
	2	41	40,52	1661,50
	Toplam	81		
Gizlilik İlkesi Ortalamaları	1	40	38,25	1530,00
	2	41	43,68	1791,00
	Toplam	81		
Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları	1	40	36,84	1473,50
	2	41	45,06	1847,50
	Toplam	81		

Sıralama ortalamalar tablosu Mann-Whitney U testi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Sınıf türüne göre etik algısının boyutları itibari ile farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçlarını şöylece tablolaştırmak mümkündür:

Tablo 18: Sınıfa Göre Mann-Whitney U Test Sonuçları^a

	Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Tarafsızlık ilkesi Ortalamaları	Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	Gizlilik ilkesi Ortalamaları	Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları
Mann-Whitney U	703,500	795,500	800,500	710,000	653,500
Wilcoxon W	1564,500	1656,500	1661,500	1530,000	1473,500
Z	-1,107	-,233	-,185	-1,047	-1,582
Asymp. Sig. (2-tailed)	,268	,816	,853	,295	,114

a. Grouping Variable: Sınıfınız?

Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre katılımcıların Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı Sınıf türüne göre farklılık göstermemektedir.

H₀₆: Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algı ortalamaları üniversite öğrenimi sırasındaki staj durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Hipotezinin Testi

Staj durumuna göre etik boyutlarına ilişkin sıralama ortalamalar tablosunu şöylece belirtmek mümkündür:

Tablo19: Staj Durumuna Göre Sıralama Ortalamalar (Rank)

	Üniversite Öğrenimi Sırasındaki Staj Durumunuz?	N	Ortalama Sıralama	Sıralamalar Toplamı
Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Yaptı	26	39,94	1038,50
	Yapmadı	55	41,50	2282,50
	Toplam	81		
Tarafsızlık ilkesi Ortalamaları	Yaptı	26	40,35	1049,00
	Yapmadı	55	41,31	2272,00
	Toplam	81		
Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	Yaptı	26	45,44	1181,50
	Yapmadı	55	38,90	2139,50
	Toplam	81		
Gizlilik ilkesi Ortalamaları	Yaptı	26	45,75	1189,50

	Yapmadı	55	38,75	2131,50
	Toplam	81		
Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları	Yaptı	26	43,52	1131,50
	Yapmadı	55	39,81	2189,50
	Toplam	81		

Sıralama ortalamalar tablosu Mann-Whitney U testi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Staj durumuna göre etik algısının boyutları itibari ile farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçlarını şöylece tablolaştırmak mümkündür:

Tablo 20: Üniversite Öğrenimi Sırasındaki Staj durumuna Göre Mann-Whitney U Test Sonuçları^a

	Dürüstlük İlkesi Ortalamaları	Tarafsızlık İlkesi Ortalamaları	Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi Ortalamaları	Gizlilik İlkesi Ortalamaları	Mesleki Davranış İlkesi Ortalamaları
Mann-Whitney U	687,500	698,000	599,500	591,500	649,500
Wilcoxon W	1038,500	1049,000	2139,500	2131,500	2189,500
Z	-,280	-,173	-1,173	-1,259	-,666
Asymp. Sig. (2-tailed)	,780	,862	,241	,208	,505

a. Grouping Variable: Üniversite Öğrenimi Sırasındaki Staj Durumunuz?

Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre katılımcıların Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı staj duruna göre farklılık göstermemektedir.

5. SONUÇ

Çalışma sonucunda elde edilen bulguları şöylece belirtmek mümkündür:

- Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adaylarının “cinsiyet”leri incelendiğinde %61,7 sinin erkek %38,3 inin ise kadın katılımcılardan oluştuğu görülmüştür.
- Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları “yaş”ları itibari incelendiğinde %60,5 unun 17-19 yaş aralığında olduğu, %37 inin 20-22 yaş aralığında olduğu ve %2,5 nün ise 23 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür.
- Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları “mezun olduğu lise türü” itibari ile incelendiğinde %44,4 unun Ticaret Lisesi mezunu, %185’nin Anadolu

Ticaret Meslek Lisesi mezunu olduğu, %19,8'inin Düz Lise mezunu olduğu ve %17,3'nün Diğer Liseler mezunu olduğu görülmüştür.

- Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları "liseden mezun olduğu program türü" itibari ile incelendiğinde %66,7'sinin Muhasebe Programından, %33,3'nün Diğer programlardan mezun olduğu görülmüştür
- Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları "sınıfları" itibari ile incelendiğinde yaklaşık %49,4 1.sınıf öğrencisi, %50,6 sinin ise 2.sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür.
- Araştırma sorularını yanıtlayan muhasebe meslek elemanı adayları " üniversite öğrenimi sırasındaki staj durumu" itibari incelendiğinde yaklaşık %32,1 inin stajını yaptığı ve %67,9'nun ise stajını yapmadığı görülmüştür.

Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik ile ilgili ifadelerle ilişkin genel bulgular incelendiğinde ise "Etik konusunda eğitim ve öğretilere daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum." İfadesine katılımın en yüksek değerli katılım olduğu; "Meslek mensuplarının mesleki kararları dış etkenlerden etkilenmeden alabildiğini düşünüyorum." İfadesine katılım ise en düşük değerle katılımın olduğu görülmüştür.

Araştırma hipotezlerine ilişkin test sonuçlarını Hipotezler itibari ile şöylece ele almak mümkündür:

- Cinsiyet'e göre Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algıları farklılık göstermektedir. Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı cinsiyete göre farklılık arz etmemektedir. Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algıları açısından kadınların algı ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.
- Yaş'a göre Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algıları farklılık göstermemektedir.
- Dürüstlük İlkesi algısı Mezun olunan lise türüne göre farklılık göstermekteyken, Tarafsızlık ilkesi, Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi algısı Mezun olunan lise türüne göre farklılık göstermemektedir.
- Liseden Mezun Olunan Program Türüne göre Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı farklılık göstermemektedir.
- Sınıf türüne göre Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı farklılık göstermemektedir.
- Dürüstlük İlkesi, Gizlilik ilkesi ve Mesleki Davranış İlkesi, Tarafsızlık ilkesi ve Mesleki Yeterlilik ve Özen ilkesi algısı staj duruna göre farklılık göstermemektedir.

Muhasebe meslek elemanı adaylarının mesleki etik algısı hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan bu çalışmanın daha büyük bir örneklem üzerinde uygulanması ile daha genelleştirici sonuçlara ulaşılabilir. Ayrıca kişisel bilgi formunda yer alan değişkenleri artırarak farklılık analizleri gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, Osman ve Kürşat Özdaşlı (2014). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Uymaları Gereken Etik İlkelere Uyuma Düzeyine Yönelik Meslek Mensupları İle Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Algıları”, MUFAD-Muhasebe Finansman Dergisi, Sayı:63, ss:59-74.
- Çiçek, Hüseyin, Serdar Canbaz ve Aslı Keskin (2013). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Etiğine Bakış Açılıarı: Kırklareli İlinde Bir Araştırma”, Tekirdağ SMMM Odası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:2, ss:1-20.
- Daştan, Abdulkerim, Yaşar Bayraktar ve Uğur Bellikli (2015). “Muhasebe Mesleğinde Etik İkilem Ve Etik Karar Alma Konularında Farkındalık Oluşturma: Trabzon İlinde Bir Araştırma”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 1, ss:63-82.
- Dinç, Engin ve Mehmet Tunçer (2015). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Duyarlılıkları İle İlgili Vergi Müfettişlerinin Algılarına Yönelik Bir Araştırma”, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Yıl:7, Sayı:14.
- Elagöz, İsmail; Ümran Şahbaz (2016), “Muhasebe Mesleğinde Etik: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ön Lisans Öğrencilerinin Etik Algılarına Yönelik Bir Araştırma”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt 11, Sayı 2, ss:316-340.
- Erol Fidan, Meral; Şerife Subaşı (2014), “Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının Etik Algıları: İstanbul İli Örneği” , Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:64, ss:111-130.
- Ertaş, Fatih Coşkun ve Mihriban Coşkun Arslan (2009). “Bağımlı Ve Bağımsız Muhasebecilerin Meslek Etiği Algılama Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, TÜRMOB. Sayı:27. ss:23-42.
- Gül, Hasan, Mikail Erol (2016), “Muhasebe Meslek Mensuplarında İşe Bağlılık Ve Çalışma Ahlakının Mesleki Etik Davranışa Etkisi”, Mali Çözüm Dergisi, Eylül – Ekim Sayısı, ss: 51-74
- Gülmez, Cançağ; Mustafa Kılıç; Bülent Öz (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Muhasebe Meslek Etiğine Bakış Açılarının İncelenmesi: OKÜ Öğrencileri Örneği”, Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies, 2/3, ss: 98-114.
- Gümüş, Umut Tolga; Hatice Göğebakan (2016), “Muhasebe Hata Ve Hileleri İle Muhasebe Mesleğinde Etik, Aydın İlinde Muhasebeciler Üzerine Bir Araştırma”, Uluslararası İşletme, Ekonomi Ve Yönetim Perspektifleri Dergisi, Yıl: 1, Sayı:3, Ss. 12-27.
- Güney, Selami ve Orhan Çınar (2012). “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin (SMMM) Etik Algıları: Erzurum Örneği”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 2, ss:91-106.
- <http://www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/> 03.08.2016.
- Kızıl, Cevdet, Vedat Akman, Sultan Aras ve Naim Onur Erzin (2015). “Yalova İlinde İkamet Eden Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Etik Algısı”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 8 (1), ss:6-31.
- Sayım, Ferhat; Özlem Usman (2016). “Etik Kavramı Ve Muhasebe Meslek Mensuplarında Etik Algısı-Yalova Örneği”, Maliye Dergisi, Sayı 170, Ss:131-146.

- Yıldız, Gülsevil (2010). “Muhasebe Mesleğinde Meslek Etiği Ve Kayseri İl Merkezinde Bir Uygulama”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 36, ss:155-178.
- Yücel, Elif (2017). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Dışı Davranışlarının Vergi Ahlakına Etkisi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi - Sayı 73, ss:229-248.
- Yücel, Recep ve Cihat Kartal (2014). “Muhasebecilerin Mesleki Uygulamalarındaki Etik Algılarına İlişkin Bir Araştırma”, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 4 Sayı: 2, ss:123-148.
- Yücenurşen, Mehmet; Haluk Duman; Yusuf Polat (2017). “Muhasebe Eğitimi Alan Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Etik Davranışlarının Tespiti Üzerine Bir Araştırma: Ortaköy Myo Örneği”, Selçuk Üniversitesi Cilt 20, Sayı 2 , Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt 20, Sayı 2, ss: 96-110.